

En uberettiget næse

af Jens-Henrik Bech og Anne-Louise Haack Olsen

I arkivet på Museet for Thy og Vester Hanherred ligger en korrespondance mellem Nationalmuseet og det relativt nystartede museum i Thisted. Brevvekslingen belyser blandt andet baggrunden for oprettelsen af museet og forholdet mellem dette og Nationalmuseet, især når det gjaldt arkæologiske udgravninger af egnens mange gravhøje.

I sin 100-årige historie har Thisted Museum som hovedregel haft det bedste forhold til Nationalmuseet i København. Alligevel følte Nationalmuseets noget enevældige direktør, Sophus Müller, sig i 1907 foranlediget til at sende det relativt nystartede museum en næse: Han mente at have erfaret, at museet foretog unødvendige udgravninger i fredningsværdige gravhøje.

Sophus Müller kendte på dette tidspunkt ikke meget til det nystartede museum i Thisted, og ret beset er der ikke noget at sige til, at han straks tog skridt til at kvæle en sådan lokal udgravningsaktivitet i fødslen. Der fandtes på dette tidspunkt ikke nogen lov om fredning af fortidsminder på privat jord, og Nationalmuseets indsats var koncentreret om at overtale så mange private lodsejere som muligt til frivilligt at lade deres fortidsminder frede. I disse bestræbelser benyttede man lokale hjælpere, herunder forfatteren Johan Skjoldborg, der er en af de medvirkende i denne historie. Heldigvis lykkedes det at få fredet et stort antal fortidsminder efter frivillighedsprincippet. De kan i dag kendes ved en granitsten med krone og indskrift FM : Fredet Mindesmærke. I de tilfælde, hvor forsøget på fredning mislykkedes, var der imidlertid intet, der forhindrede ejeren i at grave højen ud eller lade andre gøre det, og sælge fundene til højstbydende. Det var i sådanne situationer, Nationalmuseet eller de lokale museer kunne yde en indsats for at redde fund og oplysninger. Først i 1937 blev denne

situation ændret ved Rigsdagens vedtagelse af naturfredningsloven.

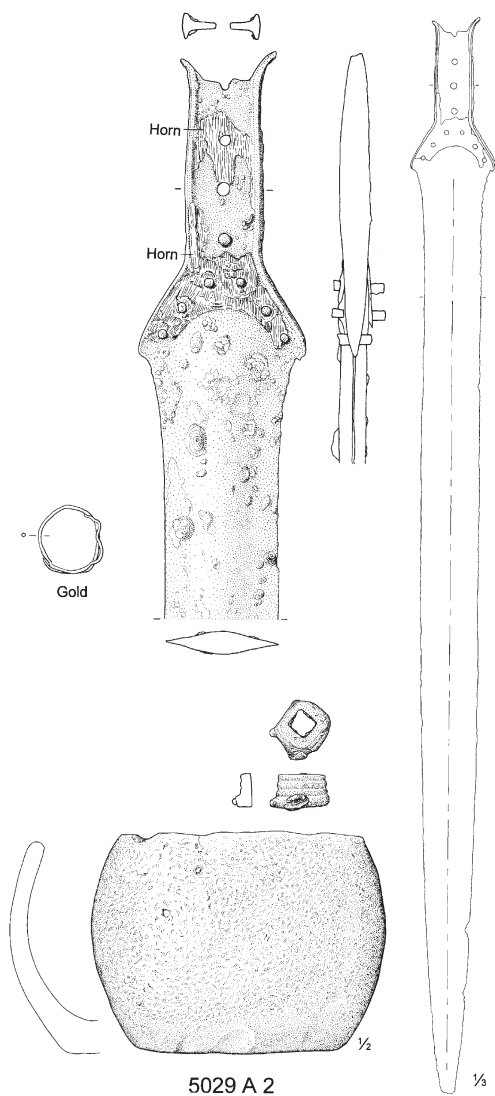
Et nødråb fra Hørsted

Tingenes tilstand i begyndelsen af 1900-årene fremgår bl.a. af et brev fra lærer Tilly i Hørsted til Nationalmuseet. Brevet er skrevet i 1903 få måneder før etableringen af Historisk Samfunds første bestyrelse, i hvilken lærer Tilly også fandt sæde. Det indeholder bl.a. følgende opfordring til Nationalmuseet :

... En nærboende Mand har fundet en del Urner med Laag og Ornamentik paa og adskillige Omstændigheder tyder paa, at en kyndig Ledelse ved Udgravninger i nogle af de mange Høje, der her ere samlede paa saa at sige et Sted, kunde give noget Udbytte. Skulde man være tilbøjelig til at foretage en Undersøgelse og ønske Bistand fra interesseret lokal Mand, er jeg villig til at stille mig til Deres disposition – den vandalisme, der raader ved Folks behandling af vore Oldtidsminder, kunde maaske indskrænkes, naar der blev foretaget sagkyndig Udgravning af Højene og Befolkningen saa, hvorledes sligt skulde behandles og hvilken Omhu, der skulde udvises ved at bringe det frem for Lyset i uskadt Stand ...

Museum i Thisted

Man skulle tro, at oprettelsen af et lokalt mu-

Gravfund fra ældre bronzealder bestående af et bronzesværd med rester af et hornfæste, en bronzedupsko fra den forsvundne træskede, en lille guldring samt et lerkar. Fundene stammer fra en stenki-
ste i den sløjfede Svinhøj ved Jestrup i Sønderhå
sogn og blev i foråret 1903 ved lærer Tillys mellem-
komst indsendt til Nationalmuseet. Her var man
meget glad for fundet, ikke mindst fordi det »...hid-
rører fra en Egn, der er lidet kendt, og hvorfra der
kun foreligger meget faa Fund ...«. ³ Takket være
oprettelsen af et museum i Thisted skulle dette ænd-
re sig markant i de følgende årtier.

seum, der kunne tage vare på tingene, måtte
være en kærkommen begivenhed for Natio-
nalmuseet, men ud over de mere eller mindre
professionelle gravrøvere var Sophus Müller
også stærkt på vagt over for de mange nystar-
tede provinsmuseer, der blev set som kon-
kurrenter i bestræbelserne for at sikre event-
uelle fund for Nationalmuseet.

Frk. Augusta Zangenberg, der var en af
fortalerne for oprettelsen af museet, skrev i
juni 1903 et brev til Sophus Müller, som hun
tidligere havde haft med at gøre, og indbød
ham eller en anden repræsentant for Natio-
nalmuseet til at deltage i et møde i Thisted
med henblik på etablering af et museum og
oprettelsen af et historisk samfund for Thy og
Vester Hanherred. Hvad svaret var, ved vi
ikke, men da mødet blev afholdt den 6. juli
samme år, forlyder der ikke noget om, at re-
præsentanter fra Nationalmuseet var til stede.
Man må nok gå ud fra, at man her ikke så
nogen grund til at tage affære.

En næse fra Nationalmuseet

Affære tog man til gengæld fire år senere, da
følgende syrlige brev afgik fra København:

Kjøbenhavn, d. 24. August 1907

Hr. Lærer N. Sodborg
Thisted Museum
Thisted

*Fra Forfatter Johan Skjoldborg, der velvillig bi-
staar Nationalmuseet i Arbejdet for Fredlys-
ningen af Oldtidsminder, er meddelelse modta-
gen om, at De paa Thisted Museets Vegne har
udgravet en velbevaret Gravhøj, der af Hr.
Skjoldborg var udset til Fredlysning, hvortil
Ejerens Samtykke vilde kunne opnaas. Kun var
Sagen ikke bragt i endelig Orden.*

De havde ikke været i Kundskab om, at der var ført Forhandling om Højens Fredning; fra denne Side set kan der altsaa ikke bebrejdes Dem eller Thisted Museum noget.

Derimod er det jo ved denne Sag kommet frem, at De eller det ærede Museum udgraver velbevarede Høje, der egne sig til Fredlysning.

Jeg tillader mig herved at gøre opmærksom paa, at dette er ganske imod de Maal og Principer, som Nationalmuseet hævder. Hvad der kan fredlyses, bør ikke udgraves. Overhovedet finder Nationalmuseet det ikke rigtigt, at den, som ikke raader over tilstrækkelig Kendskab, Uddannelse, Instrumenter og Midler, foretager Udgravninger af Mindesmærker.

Jeg skulde i hvert Tilfælde henstille, at Thisted Museum ikke gaar til nogen Højgravning uden forud at have meddelt Nationalmuseet det, for at dette efter Forholdene kan ytre sig om Sagen. Museets behagelige Svar herpaa udbedes.

Jeg var i Fjor i Thisted Museum for at træffe Aftale om de to Museers indbyrdes Forhold, men kunde ikke opspørge nogen af Bestyrelsens Medlemmer; de vare bortrejste.

Ved denne Sag lægger jeg Vægt på den Velvillie, som Nationalmuseet kan vente at finde hos dem, der have Interesse for vor Oldtid. Men jeg skulde dog tillige, da De er i Stilling som Lærer, tillade mig at erindre Dem om Cirkulæret til Skoledirektionerne af 18. Maj 1896, der mulig ikke er Dem bekendt. Et Eksemplar følger hermed.

De staar herefter som Lærer først og nærmest i Forhold til Nationalmuseet, og jeg tillader mig at udbede mig Deres behagelige meddelelse om, at De erkender Dette.

Ærb. Sophus Müller

Sophus Müller, den magtfulde direktør for Nationalmuseets 1. afdeling fra 1892 til 1921, tegnet af P. S. Krøyer i 1888. S. Müller var én af de helt store skikkelser i dansk arkæologisk forskning, men også kendt for sin noget diktatoriske facon.

Lærer Sodborg tager til genmæle

Uanset de høflige vendinger er der ikke noget at sige til, at brevet er faldet lærer Sodborg noget for brystet, og han giver svar på tiltale:

Til
 Hr. Direktør Sophus Müller
 Nationalmuseet
 København. –

Som Svar paa Deres ær. Skrivelse af 24. ds. tjener flg.:

1. Jeg tillader mig, baade paa Thisted Museums og egne Vegne, at fremkomme med en bestemt Protest mod, at vi »udgraver velbevarede Høje, som egner sig til Fredlysning«.

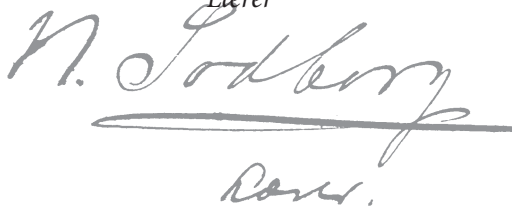
Den omtalte Høj vilde Ejeren selv have udgravet og sløffet og Pladsen beplantet, saaledes udtalte han sig for mig.

2. Iøvrigt var det ikke mig, som ledede Udgravningen af nævnte Høj, men Lederen af Thisted Museum, Hr. Lærer P. L. Hald, som er en dygtig og Kyndig Mand paa dette Omraade, og som er i Besiddelse af baade Kundskab og Instrumenter til at foretage i det mindste mindre Udgravninger, og større Udgravninger har Museet slet ikke indladt sig paa. Museet er under hans ledelse i de bedste Hænder.
3. Museet indlader sig ikke paa udgravninger uden Nødvendighed, naar det kan ses, at Minderne er viede til undergang. –

Der er saaledes ingen berettiget Grund til at tage saa skarpt paa denne Sag, som De har tilladt Dem. – Iøvrigt vil De ret snarest faa nærmere Meddelelse fra Museets Formand el. Leder. –

Det skal være mig en Fornøjelse at støtte Nationalmuseet i dets Arbejde, som har min største Interesse, og jeg skal til enhver Tid beredvillig besvare de Forespørgsler, som det maatte tilstille Mig, uden at jeg dog agter at beskæres min Ret til ogsaa at støtte Thisted Museum i dets Arbejde, hvis jeg maatte ønske det.

Ærb. N. Sodborg
Lærer

N. Sodborg

Lærer Niels Sodborg med sin hustru Ane. I sommeren 1903, samtidig med stiftelsen af Historisk Samfund, flyttede lærer Sodborg fra Øsløs til Vesløs, hvor han virkede som lærer og kirkesanger i 35 år.

Det cirkulære, Sophus Müller ikke undlader at gøre lærer Sodborg opmærksom på, pålagde landets skoledirektioner – ligesom i øvrigt også politimestre, amtsforvaltere og amt-mænd – at føre tilsyn med, at reglerne omkring fredning blev overholdt, samt at fundne oldsager indgik til Nationalmuseet. Man var på dette tidspunkt så småt begyndt at indføre en antikvarisk lovgivning for offentligt ejede arealer – præstegårdsjord, statsskove og jernbaner og veje, men som nævnt ikke for privatejet jord.

P. L. Hald svarer Nationalmuseet

Lærer Sodborg lod Nationalmuseets forespørgsel gå videre til P. L. Hald, der giver en rolig og saglig redegørelse for sagens forløb. Den er bevaret i museets arkiv i form af Halds kladde til det svar, der blev sendt til Nationalmuseet:

Skolegade, Thisted d. 31/8 07

I Anledning af en til Herr Lærer N. Sodborg, Vesløs fra Nationalmuseet afsendt Skrivelse som jeg ved Lejlighed er bleven bekendt med maa det maaske være mig tilladt som Bestyrer af den historiske Samling i Thisted og som Deltager i den i ovenfor anførte Skrivelse berørte Udgravning af en Høj paa Lyngholm, Øsløs Sogn at udtale følgende:

Jeg kan ikke andet end beklage, at Nationalmuseet i den Anledning tilsyneladende har faaet en Opfattelse af vort Arbejde, som vi ikke for vor egen Skyld er vel tjente med.

Hvad bemeldte Udgravning i Særdeleshed angaar, da forholder Sagen sig saaledes. Herr Lærer Sodborg var ved at tale med Ejeren af Højen bleven opmærksom paa at denne vilde have Højen sløjfet og kørt bort, dels fordi at den laa i en paabegyndt Plantning og dels fordi den muligvis kunde indeholde »Kostbarheder«. Da Herr Sodborg skønnede, at dette var Mandens faste Forsæt, bad han om, at den historiske Samling i Thisted maatte foretage Udgravningen. Dette blev os tilstaaet. Under Arbejdet med Udgravningen kom Manden tilstede, og da vi var færdige, og han havde overbevist sig om, at der intet fandtes i den, bad vi ham om at lade Højen staa ubeplantet mod at vi fyldte Udgravningen op og lod den besaa med Græsfrø. Dette fik vi ham til, men hverken før eller efter Arbejdet nævnedes Manden med et Ord, at der havde været tale om at fredlyse Højen. Havde det

været Tilfældet, vilde vi sidst af alle have udgravet den. Dette erfarede jeg først ved at læse Nationalmuseets Skrivelse. Derimod blev der fortalt mig, at to eller tre Høje, som laa umiddelbart Nord for den omtalte Høj paa en anden Mands Ejendom var eller skulde fredlyses.

Hvad Udgravning af Høje her fra Samlingen i Almindelighed angaar, da maa jeg maaske nævne, at det er noget vi nødtigt inddrager os paa og vi udgraver kun Rester af Høje, naar de ønskes bortfjernede eller er helt ødelagte. I de 3 Aar Samlingen har bestaaet er der ved Bestyrelsen og Underskrevne udgravet 5 Rester af Høje og alle disse Udgravninger er foretagne med al den Omhu, som vi har været i Stand til at udvise.

I øvrigt maa jeg bestemt hævde, at det fra vor Side, uden at vi, saavidt mig bekendt, er bleven opfordret fra Nationalmuseet, altid har været Mening, at dersom vi muligvis ved Lejlighed stod over for Fund, som vi kunde skønne havde mere end almindelig Interesse eller fik Meddelelse om saadanne, da straks at lade Meddelelse gaa til Nationalmuseet.

Det vil jo være indlysende, at vi ønsker at staa i et godt Forhold til Nationalmuseet. Vi har aldeles ikke villet optræde som Nationalmuseets Konkurrent her paa Egnen; vi har villet søge at vække Interesse for Landsdelens historiske Minder og søge at redde, hvad reddes kunde af de mange Oldsager som aarlig findes for at hindre, at de blev købt af Opkøbere; thi vist faa Steder her i Landet gør saadanne Antikvitethandlere bedre Forretninger og vist faa Steder er saa mange Høje plyndrede og ødelagte for Vindings Skyld som her i Thy. [Eksempelvis skal jeg nævne, at i vinteren 1901-02 havde en hjemvendt Amerikaner i Løbet af et Par Maaneder opkøbt o. 1000 smukke Stykker Flintredskaber af mange forskellige Former og Størrelser. Det er den Slags Ting som Samlingen her vil protestere mod, og søge at erholde dels ved Køb og dels ved Gave.]¹

Til Slutning maa jeg hævde, at hvad angaar Fredning af Fortidens Minder, da vil baade Minderne og Nationalmuseet ikke have varmere Talsmænd her paa Egnen end Bestyrelsen for Historisk Samfund for Thy og Hanherred og Underskrevne.

Jeg beklager at da Herr Direktør S. Müller sidste Sommer besøgte Samlingen hverken talte med Formanden for Historisk Samfund Herr Redaktør Aaberg eller Underskrevne, da dette vilde have været af stor Interesse for os.

Ærbødigst [P. L. Hald]

Ungdomsbillede af P. L. Hald, leder af Thisted Museum fra dets oprettelse i 1903 til sin død i 1958. Billedet stammer fra 1897, hvor Hald var 25 år gammel. Hans indsats for arkæologien i Thy var præget af stor indsigt og omhu, hvilket også afspejler sig i hans mange udgravningsberetninger.

Svar fra København

Sophus Müller må nu ud med en beklagelse til lærer Sodborg, samt et imødekommende svar til P.L.Hald, hvor Müller dog ikke undlader endnu en gang at rette en skjult bebrejdelse mod Thisted Museum:

Kjøbenhavn, d. 14. September 1907

Hr. Lærer N. Sodborg
Vesløs Skole

Af Deres ærede Brev af 29.f.M. fremgaar, at jeg rettere skulde have henvendt mig til Hr. Kommunelærer Hald end til Dem, idet De ikke, hvad der var meddelt mig, er Formand for Thisted Museum. Fra denne, Hr. Kommunelærer Hald, har jeg modtaget en fuldstændig tilfredsstillende og imødekommende Skrivelse. Jeg kan saaledes undlade at besvare Enkelthederne i Deres Brev og beklager kun, at jeg henvendte mig til Dem.

Ærb. Sophus Müller

Kjøbenhavn, d. 14. September 1907

Hr. Kommunelærer P. L. Hald
Thisted

Jeg maa paa Nationalmuseets Vegne meget

takke for Deres ærede Skrivelse af 8.f.M. Det har været mig en stor Glæde at modtage denne. Samtlige Deres Ytringer have min fuldstændige Tilslutning, og jeg betragter det omtalte som et godt Grundlag for Samvirken mellem Museerne i Fremtiden.

Om den Sag, som har fremkaldt vor Forhandling, skal jeg indskrænke mig til følgende Bemærkninger. Thisted Museum har udgravet en Høj, som Nationalmuseet ved sin Udsending havde udset til Fredning, og som, efter hans Meddelelse, kunde blive fredlyst. Havde Thisted Museet forud forhandlet med Nationalmuseet om den paatænkte Udgravning, vilde det være blevet oplyst om Forholdet.

Ikke blot af Hensyn til Muligheden af lig-

nende Forhold men ogsaa i Almindelighed skulde jeg henstille, at Thisted Museum ikke vil skride til Højudgravning uden forud at have givet Nationalmuseet Lejlighed til at ytre sig om Forehavendet. Dette overholdes ufravigelig af alle de ældre og større Provinsmuseer.

I øvrigt skal jeg næste Sommer søge at træffe Dem i Thisted, idet jeg med Glæde vil forhandle med Dem om Museernes gensidige Forhold.

Sophus Müller

En erklæring fra Øsløs

P. L. Hald ville dog ikke have siddende på sig,

Resterne af Svinhøj ved Jestrup i Sønderhå sogn set fra sydøst med den store stenkiste, hvor sværdet blev fundet, samt en mindre stenkiste uden fund. Fotograferet ved Nationalmuseets undersøgelse i august 1903. Den store høj i baggrunden er Baunehøj, der blev fredet i 1880 af sin ejer, husmand P. Jensen Kvejborg.

at han skulle have udgravet en høj, der stod foran fredning, og han fremskaffede derfor en erklæring fra ejeren som dokumentation for sin opfattelse af sagen. Om denne nogensinde blev sendt til Nationalmuseet, ved vi ikke.

Erklæring

Undertegnede bevidner herved, at da Thisted Museum fik min Tilladelse til at udgrave min Høj paa Lyngbjerg, var der ikke sket Henvendelse til mig om Fredning fra Nationalmuseet. – Ligeledes bevidner jeg, at det var min Hensigt selv at undersøge omtalte Høj og beplante Pladsen.

*Tusbjerg i Øsløs d. 3-11-07
J. Chr. Dahl*

Hvad der oprindeligt har startet misforståelsen, hvis der er tale om en sådan, er ikke helt klart. På Lyngbjerg lå flere høje, og de tre høje, der blev omtalt i P. L. Halds brev til Sophus Müller, lå alle i hede i nærheden af hinanden. Hvor skellet gik, kunne være vanskeligt at fastslå, og det er muligt, at Johan Skjoldborg troede, at de havde samme ejer, og at den omdiskuterede tredje høj også var med i aftalen om en fredning. Det kan også være, at Skjoldborg regnede med, at han efter lidt overtalelse kunne lokke ejeren af den tredje høj til at lade den frede ligesom de to på nabolodden. Ifølge en samtidig beretning var Johan Skjoldborg i besiddelse af et meget charmerende væsen og en stor overtalelsesevne, og han sparede ikke på nogen af delene, når det gjaldt fredningssagen.²

Det videre forhold til Nationalmuseet

Den lille kurre på tråden mellem Thisted

Museum og Nationalmuseet var hurtigt glattet ud, og i de følgende år forløb samarbejdet uden problemer og i en venlig atmosfære. Især udviklede der sig et varmt venskab mellem museumsleder P. L. Hald og Nationalmuseets bronzealdereksperter H. C. Broholm. I korrespondancen i museets arkiv kan man følge, hvordan deres forhold udvikler sig. Det første brev er fra 1929, formentlig efter Broholms første besøg på Thisted Museum, der tydeligvis nu opfattes som samarbejdspartner og ikke som en konkurrent:

Ungarnsgade 33, IV 4/8.29

Hr. Museumsinspektør Hald!

Jeg beder Dem modtage min hjerteligste Tak for al Deres Venlighed og Hjælpsomhed mod mig under mit besøg i Thisted. Mine Fotografier fra Museet blev udmærkede, og jeg er meget glad for alt det materiale, jeg fik indsamlet. Det var virkelig glædeligt at se, hvor mange fortrinlige Fund fra et begrænset Omraade af Landet og fra en meget begrænset Periode af Oldtiden, Museet i Thisted er i Besiddelse af. Jeg har desværre endnu ikke faaet undersøgt, om der findes et fotografi af Guldringen fra Vester Vandet; men jeg har ikke glemt det og skal nok se efter.

Endnu en Gang hjertelig Tak for al Deres Hjælpsomhed og Elskværdighed

*Deres ærbødige
H. C. Broholm*

Fem år senere, i 1934, er Broholms tone nærmest kammeratlig. Han er på en større rundrejse til provinsmuseerne for at indsamle materiale til sit store værk Danmarks Bronzeal-

der, der udkom i 1943-49, og er nået til Haderslev:

p.t. Haderslev 5/8.34

Kjære Hr. Hald!

Allerførst vil jeg bringe Dem min hjerteligste Tak for den udmærkede Modtagelse, jeg fik hos Dem i Thisted. Det var baade fornøjeligt og lærerigt for mig. Jeg fik godt Udbytte i Nykøbing, endog bedre end ventet, ligeledes godt Udbytte i Aarhus og i Horsens. Nu er jeg i Haderslev, hvor jeg dyrker Udgravning om Dagen, Museumsstudier om Aftenen, og de synes ogsaa at give godt Udbytte. Jeg venter 60-70 Fund fra ældre Bronzealder ogsaa her. Jeg er ved at faa Bronzealder paa Hjernen, som man siger, det er det eneste, jeg interesserer mig rigtigt for. Jeg

har i de sidste Dage været til Hjemstavnskursus i Askov; naar det en Gang bliver i Thy, haaber jeg at kunne forelægge mine Undersøgelser over Limfjorden i Bronzealderen. Saa morer jeg i hvert Fald Dem og mig.

Dr. Brøndsted var meget glad fordi Museet maatte faa det Bronzefund, vi talte om, og han vil saa vidt jeg kan forstaa gerne give det, vi talte om, Fotografier m.m. fra Ginderup; men det var jeg jo klar over. Nationalmuseet møder saa megen Imødekommenhed og Hjælp fra Thisted Museum, saa at vi er glade over at kunne gøre lidt igen. For øvrigt kommer Brøndsted nok snart til Thisted, da han jo skulde op til Ginderup og grave – bare han nu kan taale det.

Jeg haaber, at vi ses i Efteraaret i København....

Broholm kom dog ikke med til hjemstavnskursen i Thy, der blev afholdt i begyndelsen af august 1947, men det nære forhold til P. L. Hald og Thisted Museum trivedes fortsat, ligesom de gode relationer til Nationalmuseet.

Efterskrift

Der er sket meget på 100 år – både for museet og for fortidsminderne. I dag er administrationen af Museumsloven gennemreguleret på en måde, som man ville have haft svært ved at forestille sig for 100 år siden. Der bliver foretaget langt flere og større udgravninger, hvilket bl.a. har resulteret i et voksende kendskab til den forhistoriske bebyg-

H. C. Broholm var i de sidste 25 år af P. L. Halds virke Nationalmuseets bronzalderekspert, og selv om han var godt 20 år yngre end Hald, udviklede der sig et nært venskab mellem de to. Billedet stammer fra omkring 1963.

P. L. Hald fotograferet uden for Thisted Museum af H. C. Broholm formentlig engang i 1940-erne.

gelse og det samfund, der lå bag de mange gravhøje. Denne viden havde Broholm og Hald ikke mulighed for at opnå, men deres tid var stadig »den gyldne tid« i hvilken hovedparten af fundene i museets enestående bronzealderssamling kom i hus og blev reddet for eftertiden – ikke mindst takket være talrige, hurtige udrykninger og udgravninger forestået af P.L.Hald sammen med ét eller

flere medlemmer af Historisk Samfunds bestyrelse.

For øvrigt, hvad med gravhøjen i Øsløs, som gav anledning til den ufortjente næse? I dag er den fredet og ligger dermed trygt blandt andre fredede høje på Lyngbjerg. Hvem ved, om dette også havde været tilfældet, hvis ikke museet i Thisted havde taget

Noter

1. Overstreget i P. L. Halds kladde .
2. Richardt Gandrup: Johan Skjoldborg som jeg husker ham. Historisk Årbog 1961, side 323-36.
3. Citat fra brev af 5. maj 1903 fra Hans Kjær, Nationalmuseet til lærer Tilly. Tegningerne af gravfundet stammer fra E. Aner, K. Kersten og K.-H. Wilroth : Die Funde der älteren Bronzezeit des nordischen Kreises in Dänemark, Schleswig-Holstein und Niedersachsen bd. XI, Thisted Amt. Neumünster 2001.